

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie verzoekschriften

25.3.2011

WERKDOCUMENT

over de beraadslagingen van de Commissie verzoekschriften in 2010

Commissie verzoekschriften

Rapporteur: Willy Meyer

DT\860615NL.doc

PE460.856v01-00

NL

In verscheidenheid verenigd

NL

Inleidende opmerkingen

2010 was het jaar waarin het Verdrag van Lissabon volledig werd opgenomen in de werkzaamheden van de Commissie verzoekschriften, en de leden hebben zich de reguliere werkzaamheden van deze commissie eigen gemaakt.

In het Jaarverslag 2010 wordt een beeld geschetst van de activiteiten van de Commissie verzoekschriften, waarbij het rooster van werkzaamheden niet afgestemd is op het wetgevingsprogramma van de Commissie, maar bepaald wordt door de burgers, die hun recht uitoefenen om verzoekschriften in te dienen bij het Parlement.

Dit jaarverslag biedt een nauwkeurig en compleet beeld van de werkzaamheden van de Commissie verzoekschriften. In het verslag wordt een reeks statistieken gepresenteerd over het aantal door de commissie ontvangen, afgesloten of behandelde verzoekschriften, en over de landen of de onderwerpen waarop zij betrekking hebben. Deze statistieken vormen een belangrijk kwantitatief instrument voor de beoordeling van de werkzaamheden van de commissie.

Dit wordt aangevuld met andere aspecten, zoals de betrekkingen met de andere Europese instellingen en de nationale en regionale instanties, of institutionele veranderingen die rechtstreeks gevolgen hebben voor de werkzaamheden van de commissie.

Als laatste behandelt het verslag ook de vorderingen die zijn gemaakt wat betreft de uitvoering van de aanbevelingen die in het verleden zijn gedaan ter verbetering van de werkzaamheden van de commissie.

Recht om verzoekschriften in te dienen bij het Europees Parlement: hoeksteen van het Europees burgerschap

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is het recht om verzoekschriften bij het Parlement in te dienen bevestigd als een van de hoekstenen van het Europees burgerschap, en als een grondrecht in artikel 227 van het nieuwe Verdrag (oud artikel 194) dat bepaalt dat iedere burger van de Unie, alsmede iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat, het recht heeft om individueel of tezamen met andere burgers of personen een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten betreffende een onderwerp dat tot de werkterreinen van de Unie behoort en dat hem of haar rechtstreeks aangaat.

Het gaat dus om een instrument dat burgers in staat stelt hun problemen ten aanzien van de effecten van het EU-beleid en de EU-wetgeving in hun dagelijks leven voor te leggen aan het Parlement.

De jaarlijkse statistieken laten zien dat de meerderheid van de burgers zich tot het Parlement richt om hulp te vragen bij zaken die betrekking hebben op het milieu, de grondrechten, justitie en de interne markt. Andere indieners willen dat er naar hun voorstellen voor de ontwikkeling van Europees beleid wordt geluisterd, en sommige wenden zich tot het Europees Parlement om besluiten van de nationale autoriteiten

aan te vechten, om arresten van nationale rechtbanken aan de kaak te stellen, ondanks dat het Europees Parlement in deze gevallen weinig kan doen, aangezien ze niet onder de bevoegdheden van de Unie vallen. Maar in de meeste van deze verzoekschriften beklagen indieners zich erover dat de Europese wetgeving niet correct wordt toegepast, hetzij omdat de wetgeving gebrekkig is omgezet of omdat de toepassing van de communautaire voorschriften helemaal ontbreekt.

Volgens de statistieken heeft het Europees Parlement in 2010 1655 verzoekschriften ontvangen, een daling van 14% ten opzichte van de 1924 verzoekschriften uit 2009. Er kan worden gesteld dat dit een keerpunt is in de voortdurend stijgende trend van het aantal ontvangen verzoekschriften in de laatste jaren.

Statistische analyse van de in 2010 ontvangen verzoekschriften ten opzichte van 2009

Behandeling van de verzoekschriften	2009		2010	
	Aantal verzoekschriften	%	Aantal verzoekschriften	%
Ontvankelijk verklaard	688	45,9	501	46,1
Niet ontvankelijk verklaard	812	54,1	586	53,6
Ontvankelijk verklaard en afgesloten	420	n.v.t.	363	n.v.t.
Toegezonden aan de Commissie met een verzoek om een besluit	655	n.v.t.	488	n.v.t.
Toegezonden aan andere instanties met een verzoek om een besluit	33	n.v.t.	20	n.v.t.
Toegezonden aan andere instanties met een verzoek om informatie	207	n.v.t.	156	n.v.t.
Niet geregistreerd	4	n.v.t.	205	n.v.t.

Er moet worden opgemerkt dat de behandeling van 60% van de 949 verzoekschriften uit 2010 in een vroeg stadium van de procedure werd afgesloten, omdat deze verzoekschriften niet ontvankelijk werden verklaard of omdat ze, ofschoon ze ontvankelijk waren, onmiddellijk werden afgesloten nadat de indieners informatie was verschaft of nadat ze waren doorverwezen naar andere commissies van het Europees Parlement die ter zake bevoegd waren. Ook hier zijn de statistieken voor 2010 vergelijkbaar, zoals blijkt uit onderstaande gegevens.

2009		
Behandeling	Aantal verzoekschriften	Percentage
Ontvankelijk verklaard	1 062	56,3
Niet ontvankelijk verklaard	818	43,4
Niet geregistreerd	6	0,3

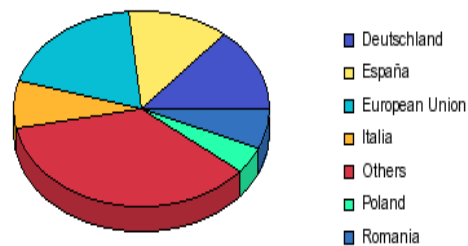

2010		
Behandeling	Aantal verzoekschriften	Percentage
Ontvankelijk verklaard	864	52,2
Niet ontvankelijk verklaard	586	35,4
Niet geregistreerd	205	12,4

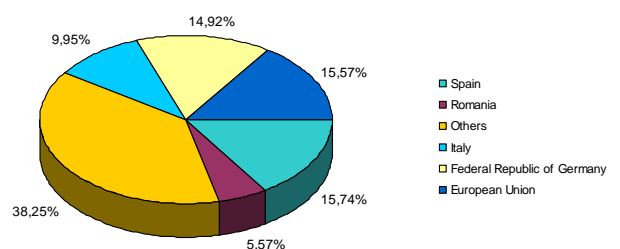
In vergelijking met 2009 werden er een paar veranderingen geregistreerd in de lijst van landen waarop de verzoekschriften het meest betrekking hebben. In 2010 is de eerste plaats voor Spanje, die daarmee de Europese Unie als geheel van de eerste plaats verdringt, gevolgd door Duitsland, Italië, Roemenië, Griekenland, het Verenigd Koninkrijk en Polen.

Luxemburg bezet opnieuw de laatste plaats na Slovenië en Letland, net als vorig jaar.

2009		
Land	Aantal verzoekschriften	%
Europese Unie	403	18,6
Duitsland	298	13,8
Spanje	279	12,9
Italië	176	8,1
Roemenië	143	6,6
Polen	100	4,6
Andere	764	35,3

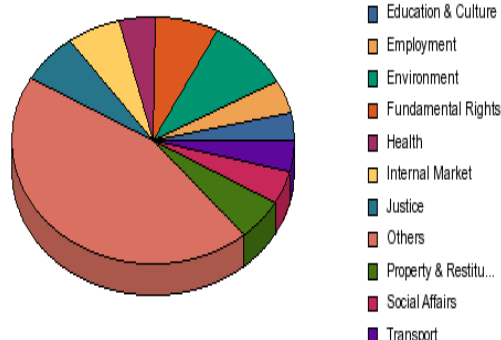

2010		
Land	Aantal verzoekschriften	%
Spanje	288	15,7
Europese Unie	285	15,6
Duitsland	273	14,9
Italië	182	9,9
Roemenië	102	5,6
Griekenland	71	3,9
Verenigd Koninkrijk	67	3,7
Polen	66	3,6
Andere	496	27,1

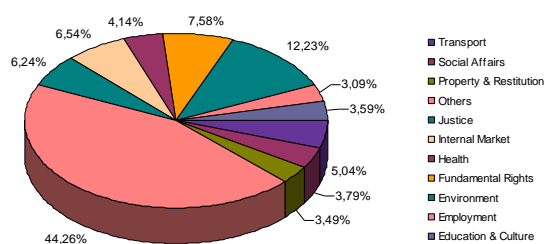
Zoals reeds vermeld, blijft het milieu de voornaamste bron van zorg voor indieners (het aantal verzoekschriften op dit gebied is zowel absoluut als relatief toegenomen), gevolgd door de grondrechten, de interne markt en justitie. Er moet worden opgemerkt dat het aantal verzoekschriften betreffende teruggave van eigendom ten opzichte van voorgaande jaren is afgenomen, en dat het aantal verzoekschriften betreffende werkgelegenheid bijna gehalveerd is ten opzichte van 2009.

2009		
Onderwerpen	Aantal verzoekschriften	Percentage
Milieu	228	9,7
Grondrechten	164	7,0
Justitie	159	6,8
Interne markt	142	6,0
Eigendom en teruggave	133	5,6
Werkgelegenheid	105	4,5
Gezondheid	104	4,4
Vervoer	101	4,3
Sociale kwesties	93	4,0
Onderwijs en cultuur	82	3,5
Andere	1 043	44,3

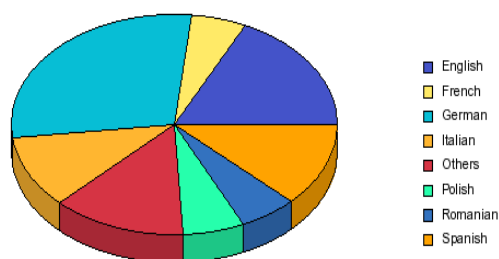
2010		
Onderwerpen	Aantal verzoekschriften	Percentage
Milieu	245	12,2
Grondrechten	152	7,6
Interne markt	131	6,5
Justitie	125	6,2
Vervoer	101	5,0
Gezondheid	83	4,1
Sociale kwesties	76	3,8
Onderwijs en cultuur	72	3,6
Eigendom en teruggave	70	3,5

Werkgelegenheid	62	3,1
Andere	887	44,3

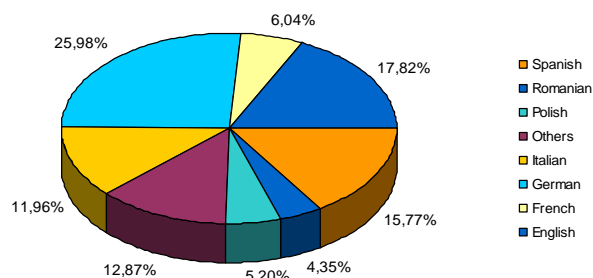

Er kunnen ook kleine veranderingen worden vastgesteld in de ranglijst van de verzoekschriften naar taal. Duits en Engels waren in 2010, net als in 2009, de door indieners meest gebruikte talen, gevolgd door Italiaans en Spaans op respectievelijk de derde en vierde plaats. Het aantal verzoekschriften in deze laatste twee talen is zowel absoluut als relatief toegenomen. Het Maltees, het Ests en het Sloveens staan onderaan de lijst.

2009		
Taal	Aantal verzoekschriften	Percentage
Duits	548	28,5
Engels	343	17,8
Spaans	237	12,3
Italiaans	203	10,6
Pools	116	6,0
Roemeens	110	5,7
Frans	107	5,6
Andere	260	13,5

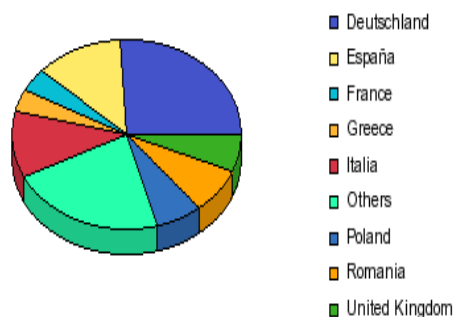

2010		
Taal	Aantal verzoekschriften	Percentage
Duits	430	26,0
Engels	295	17,8
Spaans	261	15,8
Italiaans	198	12,0
Frans	100	6,0
Pools	86	5,2
Roemeens	72	4,4
Grieks	58	3,5
Andere	107	9,3

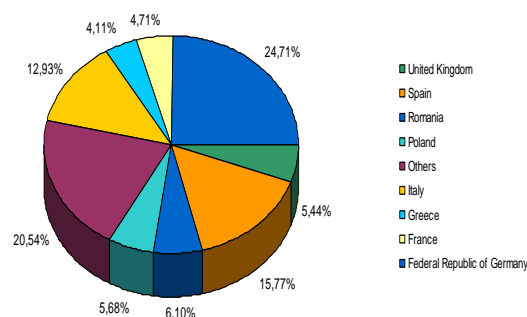

Wat nationaliteit betreft, blijven de Duitsers de meest actieve indieners van verzoekschriften, net als in 2009 gevolgd door de Spanjaarden en de Italianen. De Roemenen, de Polen en de Britten bezetten de volgende plaatsen. Onderaan de lijst staan de Esten, de Slovenen en de Slowaken, die in 2010 samen slechts tien verzoekschriften hebben ingediend.

2009		
Nationaliteit van de hoofdiener	Aantal verzoekschriften	Percentage
Duitsland	496	25,8
Spanje	237	12,3
Italië	219	11,4
Roemenië	150	7,8
Polen	131	6,8
Verenigd Koninkrijk	121	6,3
Frankrijk	79	4,1
Griekenland	78	4,1
Andere	414	21,5

2010		
Nationaliteit van de hoofdiener	Aantal verzoekschriften	Percentage
Duitsland	409	24,7
Spanje	261	15,7
Italië	214	12,9
Roemenië	101	6,1
Polen	94	5,6
Verenigd Koninkrijk	90	5,4
Frankrijk	78	4,7
Griekenland	68	4,1
Andere	400	20,5

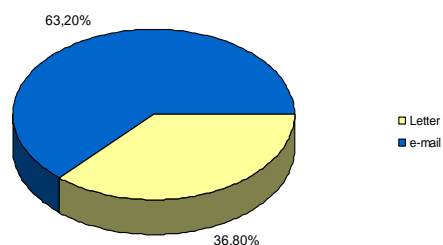

Wat betreft de wijze van indiening van de verzoekschriften kan worden gesteld dat de trend van de laatste jaren zich heeft doorgezet: indieners zijn steeds meer geneigd hun verzoekschriften via het internet in te dienen, eerder dan via het traditionele systeem van verzending van een brief per post (63,2% van de in 2010 ontvangen verzoekschriften werd verzonden per e-mail, tegenover 62,6% in 2009).

2009		
Wijze van indiening van het verzoekschrift	Aantal verzoekschriften	%
E-mail	1 204	62,6
Brief	720	37,4

2010		
Wijze van indiening van het verzoekschrift	Aantal verzoekschriften	%
E-mail	1 046	63,2
Brief	609	36,8

Wat betreft de status van de verzoekschriften moet worden vermeld dat een grote meerderheid van de ontvankelijk verklaarde verzoekschriften, zo'n 64%, binnen een jaar wordt afgesloten. Slechts een klein aantal verzoekschriften blijft meer dan vier jaar open. Deze open verzoekschriften zijn meestal het gevolg van lopende gerechtelijke procedures in de lidstaten, inbreukprocedures bij het Hof van Justitie, of verzoekschriften van de leden.

Status van de verzoekschriften				
Jaar	Open		Afgesloten	
2010	412	24,9 %	1 063	64,2 %
2009	270	14 %	1 654	86 %
2008	195	10,3 %	1 691	89,7 %
2007	140	9,3 %	1 366	90,7 %
2006	55	5,4 %	966	94,6 %
2005	42	4,1 %	974	95,9 %
2004	18	1,8 %	984	98,2 %
2003	9	0,7 %	1 306	99,3 %
2002	8	0,5 %	1 593	99,5 %
2001	2	0,2 %	1 130	99,8 %
2000	1	0,1 %	907	99,9 %
1999	1	0,1 %	933	99,9 %
1998	3	0,3 %	1 124	99,7 %
1997	1	0,1 %	1 305	99,9 %

De statistieken over de verzoekschriften tonen aan dat de meeste van de niet ontvankelijk verklaarde verzoekschriften niet ontvankelijk zijn, omdat er bij de indieners verwarring blijft bestaan over de Europese en de nationale bevoegdheden en over de instellingen van de EU en die van de Raad van Europa, in het bijzonder het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Dit bewijst dat de inspanningen die worden geleverd om de burgers beter voor te lichten over de zin van het proces van indiening van verzoekschriften bij het Parlement en de mogelijke resultaten ervan, moeten worden verdubbeld.

Een van de maatregelen moet het verbeteren zijn van de aan de verzoekschriften gewijde webpagina van zowel het portaal van de Europese Unie als het portaal van het Europees Parlement. Zo zouden burgers die verzoekschriften online indienen alle nodige informatie krijgen over de bevoegdheden van het Parlement, de beoordeling van de verzoekschriften, de werkzaamheden van de Commissie verzoekschriften, en de mogelijkheden om snellere oplossingen te vinden door gebruik te maken van de andere beschikbare netwerken op nationaal of op EU-niveau (SOLVIT, EU PILOT, ECC-Net, Europese Ombudsman, nationale ombudsmannen of nationale parlementaire verzoekschriftencommissies).

In dit verslag ligt de nadruk op de noodzaak voor burgers – hierop werd in vorige verslagen al aangedrongen – om op EU-niveau te beschikken over een centraal loket, dat de burgers een leidraad verschaft bij het zoeken naar oplossingen voor schendingen van hun rechten. Dit blijft een belangrijke doelstelling. Het initiatief van de Commissie om de formele en de informele klachtenmechanismen te groeperen op de webpagina "Uw rechten in de EU" van de website www.europa.eu vormt wat dat betreft een belangrijke stap voorwaarts.

Er dient evenwel duidelijker onderscheid te worden gemaakt tussen de formele mechanismen (indiening van klachten bij de Commissie of de Europese Ombudsman en van verzoekschriften bij het Parlement) en de informele mechanismen (Solvit, ECC-Net, FIN-NET enzovoort). De burgers moeten weten waar ze de informatie kunnen vinden die ze

zoeken. De door de Commissie verrichte inspanningen op dit vlak moeten worden toegejuicht: de toegang en informatie zijn verbeterd, evenals de hulp die zij biedt over de rechten van de burgers via het portaal "Your Europe". Er moet echter worden opgemerkt dat het Europees Parlement op dit vlak niet dezelfde voortgang heeft geboekt. De website van de Commissie verzoekschriften verschijnt niet meer op de eerste welkomspagina van het portaal van het Parlement, maar op de tweede: "Het Parlement en de burger". De burgers moeten echt zoeken waar zij hun verzoekschriften naartoe kunnen sturen, hetgeen niet aan te raden is als men een soepele relatie met de burger voor ogen heeft. Deze wijziging in het portaal van het Parlement verklaart wellicht de afname van 14% in 2010 in het aantal geregistreerde verzoekschriften ten opzichte van 2009, daar de zichtbaarheid van de Commissie verzoekschriften is verminderd ten opzichte van voorgaande jaren.

Betrekkingen met de Commissie

De Commissie blijft de natuurlijke partner van de Commissie verzoekschriften bij de behandeling van verzoekschriften, aangezien de leden blijven steunen op de expertise van de diensten van de Commissie wanneer zij de in de verzoekschriften ter sprake gebrachte kwesties onderzoeken. De werkrelatie tussen beide instellingen is goed. Een verbeterpunt zou het verkorten van de termijn zijn voor de beantwoording van de verzoeken om informatie namens deze Commissie (die op dit moment gemiddeld xxx is). Een ander belangrijk punt is de mogelijkheid voor de Commissie om de Commissie verzoekschriften te informeren over de vorderingen die worden gemaakt wat betreft de inbreukprocedures die rechtstreeks verband houden met verzoekschriften.

De commissie acht het in het kader van een goede interinstitutionele samenwerking van groot belang dat er stappen worden ondernomen om ervoor te zorgen dat de Commissie de Commissie verzoekschriften automatisch op de hoogte brengt van vorderingen die worden gemaakt bij inbreukprocedures die voor verzoekschriften relevant zijn.

Als bewijs van de goede betrekkingen met de Commissie moet de hoorzitting worden vermeld met de vicevoorzitter van de Europese Commissie, de heer Maros Sefcovic, verantwoordelijk voor de interinstitutionele betrekkingen en het bestuur, op 29 september 2010, toen hij het voorstel van de Commissie voor een Europees burgerinitiatief aan de leden presenteerde, alsmede de hoorzitting met de vicevoorzitter, mevrouw Viviane Reding, op 25 oktober 2010 betreffende het burgerschap en de rechten van het kind.

Betrekkingen met de Raad

De Commissie verzoekschriften verwelkomt de aanwezigheid van de Raad in haar vergaderingen, maar betreurt dat deze aanwezigheid zich niet vertaalt in een actievere samenwerking, waardoor de behandeling van verzoekschriften waarbij de samenwerking van de lidstaten doorslaggevend is, hervat zou kunnen worden.

Betrekkingen met de Europese Ombudsman – Hoorzittingen met de Europese Ombudsman

De leden van de commissie zijn van mening dat de Ombudsman, de heer Diamandouros, zijn bevoegdheden steeds op actieve en evenwichtige wijze uitoefent, zowel wat betreft het onderzoek en de behandeling van klachten en de uitvoering en afronding van onderzoeken als het onderhouden van constructieve betrekkingen met de instellingen en organen van de

Europese Unie en de bewustmaking van de burgers van hun rechten tegenover de instellingen en organen.

Ook worden de uitstekende betrekkingen binnen het institutionele kader tussen de Ombudsman en deze commissie toegejuicht. De Ombudsman intervenieerde een aantal keren in het Parlement: tijdens een persconferentie op 20 januari 2010, met als doel herkozen te worden; op 4 mei 2010 presenteerde hij aan de Commissie verzoekschriften zijn activiteitenverslag voor 2009, en intervenieerde hij in het kader van het aanbevelingsproject aan de Europese Commissie over klacht 676/2008/RT; en op 29 september betrof zijn interventie de herziening van Verordening (EG) nr. 1049/2001 betreffende de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.

Studiebezoeken in 2010

- Studiebezoek aan Huelva (Spanje) van 16 tot 18 februari 2010 betreffende verzoekschriften nr. 631/2007, nr. 1458/2007, nr. 1682/2008 over de vervuiling van de riviermond van de Huelva.

Tot de aanbevelingen van deze commissie behoorden het herstellen van de communicatie tussen de bevoegde nationale autoriteiten en de regionale en plaatselijke autoriteiten, zodat er een permanente dialoog met de burgers kan ontstaan, en het scheppen van een klimaat van vertrouwen. De autoriteiten en betrokken bedrijven dienen ook de inspectie van de installaties voor afvalverwerking ter plaatse te vergemakkelijken. De leden zijn van mening dat er zo spoedig mogelijk een gedetailleerder specifiek onderzoek moet worden uitgevoerd naar de mensen die in de plaatselijke industrie werken, en dat er tevens een specifieke effectbeoordeling uitgevoerd en gepubliceerd moet worden over de vervuiling van de bodem en het water, waaronder de rivierbeddingen en het stroomgebied, die gebruikt zou kunnen worden als instrument voor afvalverwerking. In ieder geval dient het hele gebied ontsmet te worden zodat de regio voldoet aan de bestaande Europese wetgeving. Ook moet er een specifiek doel worden vastgesteld voor herinvestering in het gebied om mogelijkheden te creëren voor duurzame werkgelegenheid en voor omscholing van de mensen die daar werkzaam zijn/waren.

- Studiebezoek aan de Italiaanse regio Campania van 28 tot 30 april 2010 betreffende verzoekschrift nr. 683/2005 en vijftien andere over afvalverwerking

Tot de aanbevelingen van deze commissie behoorde de uitbreiding van een maatregelenpakket voor geïntegreerde afvalverwerking: de richtsnoeren voor 2010-2013 voor de verwerking van stedelijk afval moeten leiden tot een concreet en gedetailleerd actieplan dat doelen nastreeft op zowel de lange als de korte termijn. Het plan voor afvalverwerking moet de sanering van de vervuilde gebieden bevatten, en bovendien opleiding, informatie en hulpmiddelen verstrekken aan de plaatselijke autoriteiten en andere entiteiten. Het plan moet aansluiten bij een nationale afvalstrategie, en deze aanvullen. De burgers moeten deelnemen en gehoord worden; het vertrouwen moet worden hersteld. De verantwoordelijkheid voor het ontwerpen en in de praktijk brengen van een samenhangende afvalcyclus rust bij de Italiaanse autoriteiten. De Commissie verzoekschriften moedigt de Europese Commissie echter aan om Italië nauwlettend te controleren en te steunen bij zijn inspanningen om de Europese wetgeving na te leven.

- Studiebezoek aan Mellau en Damüls, Vorarlberg (Oostenrijk) van 29 september tot 1 oktober 2010 betreffende verzoekschrift nr. 0672/2007 over vier nieuwe skiliften in het kader van de verbinding met de skiresorts.

Tot de aanbevelingen van deze Commissie behoorde het verzoek aan de Europese Commissie dat zij zich uitspreekt over de omzetting van de MEB-richtlijn in Oostenrijkse wetgeving, over de bewering dat het project opgedeeld zou zijn om een milieueffectbeoordeling te vermijden, en over in hoeverre de opdeling van een project toelaatbaar zou zijn met het oog op tijd, locatie en wetgeving; en nader verklaren van het voorgaande in het kader van de Europese wetgeving en jurisprudentie met het oog op de compenserende maatregelen alsook de vorm waarin het is omgezet in Oostenrijkse wetgeving.

Belangrijke onderwerpen in 2010

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 is het juridische gezicht van de EU radicaal veranderd; als gevolg hiervan is het nieuwe systeem van de EU wat betreft de bescherming van de grondrechten, oftewel het Handvest van de grondrechten, juridisch bindend, en met het oog op de ontvangen verzoekschriften kan worden gezegd dat dit het op een na belangrijkste door indieners aangekaarte onderwerp is. Er moet echter worden opgemerkt dat de opneming van het Handvest in de primaire wetgeving van de EU, zonder de bevoegdheden van de Unie uit te breiden en met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, zoals is vastgelegd in artikel 51 van het Handvest, zorgt voor nieuwe verantwoordelijkheden voor de instellingen die instaan voor de besluitvorming en de uitvoering, alsook voor de lidstaten in het kader van de nationale tenuitvoerlegging van de Europese regelgeving, en dat de bepalingen van het Handvest op deze manier rechtstreeks kunnen worden afgedwongen door Europese en nationale rechtbanken.

Deze Commissie is zeer geïnteresseerd in het verduidelijken van de toepassing van het Handvest en heeft besloten in 2011 over het onderwerp een hoorzitting van deskundigen te organiseren.

In 2010 diende de Commissie bij het Parlement en de Raad haar voorstel in voor een verordening inzake het burgerinitiatief, en de Commissie verzoekschriften bracht advies uit inzake het verslag dat de Commissie constitutionele zaken daarover uitbracht. Deze commissie is van mening dat het Europees burgerinitiatief een machtig instrument zal worden om bepaalde zaken in openbare debatten aan de orde te stellen, daar het een nieuw instrument is in de participerende democratie in Europa. Het is ingevoerd in het Verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa, en later in het Verdrag van Lissabon, om burgers dezelfde politieke initiatiefbevoegdheid te geven als de Raad van ministers en het Europees Parlement. In het bijzonder is het bedoeld om burgers een stem te geven door het aan de Europese instellingen voorleggen van onderwerpen van belang. Een ander doel van het Europees burgerinitiatief is het stimuleren van grensoverschrijdende debatten. Deze Commissie denkt dat het Europees Parlement aan deze doelstellingen kan bijdragen door gebruik te maken van alle middelen voor het steunen van burgerinitiatieven, met name door middel van het organiseren van openbare hoorzittingen. De Commissie verzoekschriften wil dit proces steunen en haar ruime ervaring met de burgers in dienst stellen van dit streven.

Conclusie

De Europese Commissie heeft 2013 uitgeroepen tot Europees jaar van het burgerschap, met als doel het debat over het Europese burgerschap aan te wakkeren en de Europese burgers voor te lichten over hun rechten, met name de nieuwe rechten die voortvloeien uit de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. De Commissie verzoekschriften wil zich bij dit initiatief voegen en de burgers een rechtstreekse link met de instellingen bieden, die garandeert dat er naar hun concrete problemen geluisterd wordt.